

Kalastajakirje 3/2017

Sisä-Suomen kalatalousryhmä

Sisä-Suomen kalatalousryhmä aloitti toimintansa vuoden 2016 alussa, jolloin työnsä aloitti myös ryhmän aktivaattori Janne Ruokolainen. Ryhmän toiminnan tarkoituksena on kehittää ja vahvistaa toiminta-alueensa elinkeinokalataloutta ja matkailukalastusta. Käytännön toimenpiteitä tässä työssä ovat mm. alueen toimijoiden aktivointi, elinkeinokalataloutta palvelevan infrastruktuurin kehittäminen sekä osaamisen ja yhteistyön lisääminen.

Suomessa toimii yhdeksän kalatalouden toimintaryhmää. Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alue kattaa Keski-Suomen ja Päijät-Hämeen maakunnat, Pertunmaan kunnan Etelä-Savosta sekä Kouvolan ja Iitin kunnat Kymenlaaksosta. Kalatalousryhmän kanssa yhteistyötä tekevät alueen LEADER-ryhmät. Läheisessä yhteistyössä kalatalousryhmän kanssa toimii myös ELY-keskus, joka hyväksyy hankkeiden rahoituksen.

Kalatalousryhmien toiminta on rinnastettavissa maaseutu-LEADER-ryhmiin. Kalatalousryhmien rahoitus tulee EMKR:stä, eli Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta. Ryhmällä on oma rahoitusmomenttinsa, josta voidaan rahoittaa lähinnä kalatalouden kehittämis- ja suunnitteluhankkeita. Kalatalousryhmän aktivaattori voi ohjata hankkeita muihinkin rahoitusjärjestelmiin, kuten EMKR tai vaikkapa juuri maaseutu-LEADER. Näin ollen voidaan löytää rahoitusmallit hyvinkin monen tyyppisille kalatalouden hankkeille. Alan yrittäjien investointihankkeet rahoitetaan suoraan EMKR:stä ja aktivaattori opastaa niihin liittyvien tukihakemusten tekemisessä.

Sisä-Suomen kalatalousryhmä

Janne Ruokolainen

Kalatalousaktivaattori

+358 44 712 4209

janne.ruokolainen(at)paijanne-leader.fi

Osoite: c/o Päijänne-Leader ry; Meijeritie 1; 17200 Vääksy

www.paijanne-leader.fi/kalatalousryhma

Savonlinnan kalatalousseminaarin ja opintomatkan satoa

Itä-Suomen kalatalousryhmä järjesti yhteistyössä Kainuun ja Koillismaan sekä Sisä-Suomen kalatalousryhmien kanssa kalatalousseminaarin alan ammattilaisille. Seminaari pidettiin Savonlinnassa ravintola Paviljongin auditoriossa. Seminaariin osallistui Sisä-Suomen alueelta kuusi, Kainuun ja Koillismaan alueelta 11 ja Itä-Suomesta 17 kalastajaa. Samalla matkalla käytiin tutustumassa Kerimäen kalataloon. Sisä-Suomen kalastajat tutustuivat myös Kuopion kalatuote Oy:hyn ja Vesannon irtopakastuslaitoksen toimintaan. Kainuun ja Koillismaan matkakunta vieraili paluumatkalla Nurmeksen kala Oy:n tuotantotiloissa, Nurmeksessa.

Seminaarissa pidetyt esitykset löydät osoitteesta www.paijanne-leader.fi/kalatalousryhma/linkkeja/

Seuraaviin kappaleisiin olemme tiivistäneet pääkohdat esityksistä, vierailuista ja keskusteluissa ilmenneistä asioista.

Aktivaattoreiden esitykset alueidensa kuulumisista

Pekka Sahama kertoi Itä-Suomen kalatalousryhmän kuulumisia. Hankehakemuksia on tullut mukavasti ja useita hankkeita on käynnissäkin tällä hetkellä.

Mika Halttu kertoi Kainuun ja Koillismaan Kalaleaderin tilanteesta. Hankkeita on jonkin verran käynnissä ja hyviä hankkeideoita alueella on paljon. Ongelma on hyvien hakijoiden löytäminen.

Janne Ruokolainen kertoi Sisä-Suomen kalatalousryhmän kuulumiset. Kalatalousryhmän toiminta alkoi vuoden 2016 alussa, joten suuri osa ajasta Sisä-Suomessa on mennyt lähinnä toiminnan aloittamiseen ja verkostojen luomiseen. Siksi ryhmän rahoitettavaksi on tullut vasta yksi hanke. Muista rahoituslähteistä, kuten maaseutuleadereista ja suoraan EMKR:stä rahoitettuja hankkeita on toki ohjattu useampia. Uusia hankkeita on myös alkanut tulla ja vireilläkin on joitakin.

EMKR-hankkeiden maksatus

EMKR-hankkeiden maksatukseen liittyvistä asioista kertoi Kati Niemilä. Esityksen alkuun Kati kertoi yleisiä asioita Keha-keskuksesta ja muista maksatukseen liittyvistä organisaatioista. Maksatukset ovat toistaiseksi sujuneet hyvin, eikä pitkiä jonoja käsittelyyn ole syntynyt. Hyrrän toiminnan ongelmien vähennyttä on Hyrrä ehdottomasti suositeltavin tapa hakea maksatuksia. Tarkempia maksatukseen liittyviä yksityiskohtia voit lukea katin esityksestä.

EMKR-rahoituksen perusteet

EMKR-rahoituksesta kertoi Seppo Reponen. Ehkä tärkein huomio oli, että mitään kustannuksia hankkeelle ei saa syntyä eikä tilauksia tehdä ennen kuin se on vireillä ELY-keskuksessa.

Tarkemmat yksityiskohdat rahoituksesta kannattaa lukea Sepon esityksestä.

Kalatalouden innovaatio-ohjelmat alkanee

Kalatalouden innovaatio-ohjelmista kertoi johtava kalatalousasiantuntija Timo Takkunen. Kalatalousalan uudistamista tuetaan ja edistetään suuntaamalla EMKR-rahoitusta tavoitteelliseen kehitystyöhön laajojen monivuotisten innovaatio-ohjelmien kautta.

Innovaatio-ohjelmien ei ole tarkoitus olla ”ylhäältä annettua” kehittämistä, vaan kentän eri toimijat voivat esittää tarpeelliseksi näkemiään toimia otettavaksi mukaan ohjelmiin. Mukaan voidaan ottaa myös uusia toimijoita. Erityisesti toivotaan yhteydenottoja alan yrittäjiltä.

Alla on esitetty innovaatio-ohjelmien toimintamalli:

- Muodostetaan konsortioita, mukana tutkimus, yritykset, tutkimuslaitoksia, oppilaitoksia, Työryhmiä, ohjausryhmä, projektiryhmä
- Kehittämistoimenpiteet, mm. tutkimusta ja kokeiluja suuren mittakaava laitoksissa
- työnjako tutkimuksen ja yritysten kesken, sopimuksin
- mm. korotettu investointituki
- työnjako tutkimuksen ja yritysten kesken, sopimuksin

Kalan markkinoinnin innovaatio-ohjelmaa hallinnoi Pro Kala ry yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen ja xxx kanssa. Sen tavoitteena on kalan kulutuksen lisääminen ja mahdollisesti myös viennin edistäminen. Lisätietoja antaa ohjelmasta esitelmän tilaisuudessa pitänyt Katriina Partanen. Vesiviljelyn innovaatio-ohjelmaa hallinnoi Luonnonvarakeskus (LUKE). Sen tavoitteena on kehittää vesiviljelyä ja lisätä sen tuotantoa.

Kalatalouden ympäristöohjelmaa hallinnoi LUKE. Tutkimuksen ja kalastajien välisen kumppanuuden innovaatio-ohjelmaa hallinnoi LUKE. Sen tavoitteena on nimensä mukaisesti edistää kalastajien ja tutkijoiden vuoropuhelua. Tähän asti tutkimukset ovat olleet tutkimuslaitoslähtöisiä, eikä kalastajien laajaa kokemuspohjaa ja osaamista ole hyödynnetty niitä suunniteltaessa tai tehtäessä.

Kalastuksen innovaatio-ohjelmaa hallinnoi Osterbottens fiskarförbund. Läpileikkaavana teemana siinä on korkean lisäarvon tuotteiden kehittämien ja pääroolissa ovat silakka ja vajaasti hyödynnetyt kalalajit.

Sisävesikalastuksen nykytila ja tulevaisuudennäkymät

Kalatalouden nykytilasta ja tulevaisuudennäkymistä keskusteltiin Timo Takkusen johdolla. Todettiin, että joillakin alueilla kaupallisten kalastajien määrä laskee, ja kalastusyritysten koko kasvaa. Osalla alueista kalastajien määrä näyttää kasvavan, joten kokonaismäärässä ei liene tapahtunut suuria muutoksia. Kalastajien määrä kasvaa lähinnä niillä alueilla, joissa on vahvat kuhakannat. Kaiken kaikkiaan suomukalan pyynti näyttää lisääntyvän ja muikun pyynti vähentyvän. Saimaalla kalastajat kokevat norpan vaikeuttavan kalastusta. Särkikalojen kasvava kysyntä tuo lisää mahdollisuuksia kalastajille. Niiden hyödyntämiseen liittyy kuitenkin logistisia ja prosessointitekniisiä ongelmia, joita pyritään ratkaisemaan eri puolilla käynnissä olevilla hankkeilla. Näiden hankkeiden toimijoiden ja tiedon yhteen kokoamiseksi hakee Etelä- Ja Keski-Päijänteen kalastusalue Sisä-Suomen kalatalousryhmältä rahoitusta verkosto- ja logistiikka-hankkeelle.

Uhkana tulevaisuudelle nähdään kalastajien ikääntyminen. Sen vuoksi nuoria tulisi pyrkiä saamaan lisää alalle. Lähes kaikilla alueilla on suunnitteilla ns. Mestari-Kisälli-tyyppisiä hankkeita, jotka keskittyvät uusien kalastajien rekrytointiin. Päänvaivaa aiheuttavat edelleen myös ongelmat lupien saannissa. Siksi kalatalousryhmien tulisi tehostaa tiedottamista kaupallisen kalastuksen imagon parantamiseksi. Luvansaantia on pyritty ratkaisemaan yhteislupa-alueita muodostamalla ja vesialueita yhdistämällä.

Itä-Suomen muikunkalastuksen MSC-sertifiointi

Pekka Sahama ja Aarno Karels Etelä-Karjalan kalatalouskeskuksesta kertoivat Itä-Suomen muikunkalastuksen MSC-sertifioinnin tilanteesta. Taustalla on Saimaan muikunkalastuksen MSC-sertifioinnin esiselvityshanke. MSC on kestävä kalastuksen sertifiointijärjestelmä, joka myös sertifioi kalastustuotteen alkuperäketjun. Vain akkreditoitujen sertifiointilaitokset (10) saavat sertifioida kalastuksia MSC-standardin mukaisesti. MSC kalastussertifikaatissa on kolme periaatetta:

1. Kohdelajin kalakannan tila

Kalastustehon täytyy olla tasolla, joka on kalakannalle kestävä.

2. Kalastuksen vaikutukset vesiekosysteemi

Kalastusta pitää harjoittaa tavalla, joka säilyttää ekosysteemin rakenteen, tuotantokyvyn, toiminnan ja monimuotoisuuden.

3. Tehokkaat kalastuksen hallintajärjestelmät

Kalastuksen täytyy noudattaa kaikkia paikallisia, kansallisia ja kansainvälisiä lakeja ja sen on käytettävä hallintajärjestelmää, joka kykenee sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin.

siin ja takaamaan toiminnan kestävyuden. MSC:n kolme pääperiaatetta sisältävät 28 suoritusindikaattoria. Saimaan muikkukalastuksen MSC sertifiointin esiselvityksen johdopäätökset: Arviointiryhmä toteaa, että Saimaan muikun trooli- ja nuottapyyntiä harjoitetaan todennäköisesti MSC:n kestävä kalastuksen periaatteiden ja kriteerien mukaisesti ja suosittelee laajempaa arviointia.

Kestävän kalastuksen hankkeet ja saaliskirjanpidon sähköisen sovelluksen kehittäminen Itä-Suomessa

Pekka Sahama esitteli Järvikalan jäljet-hanketta. Sen tavoitteena on tuottaa saalistietoa ja kestävyyttä kalastukseen. Esimerkkinä hän esitteli Järvikala.fi -järjestelmää. Sen käyttöön luodun sovelluksen avulla voidaan kehittää sovelluksia sähköisten saalisilmoituksen tekemiseksi. Hankkeeseen sisältyy muitakin tavoitteita: Kansainvälisten kalastuksen kestävyysmallien soveltuvuuden arviointi Suomen sisävesikalastukseen ja kansainvälisten kalastuksen kestävyysmallien soveltuvuuden arviointi Suomen sisävesikalastukseen.

Kerimäen kalatalo

Kerimäen kalataloa esitteli kalastaja, hallituksen puheenjohtaja Paavo Pekkinen. Kalatalon toiminnasta vastaa seitsemän kalastajan osakeyhtiö. Kalastajat keskittyvät ainoastaan kalastukseen ja perkuun hoitavat ulkopuolelta palkatut työntekijät. Rakennuksen omistaa Savonlinnan kaupunki, joka vuokraa tiloja kalastajille. Kiinteistöstä on tehty lunastussopimus, joten kalatalo jää tulevaisuudessa kokonaan kalastajien hallintaan. Yrityksen toiminta perustuu täysin muikun kalastukseen ja perkuuseen.

Kuopion kalatuote

Yrityksen toimintaa esitteli markkinointipäällikkö Markku Yli-Härsilä. Yli-Härsilä on toiminut uransa aikana monissa muissakin kalanjalostuksen ja kalakaupan yrityksissä. Häneltä saimme hyviä vinkkejä prosessointitekniikan kehittämiseen kalan tuotantoketjussa. Lisäksi hän lupautui tekemään yhteistyötä Sisä-Suomen toimijoiden kanssa kehitysyöhön liittyvissä hankkeissa.

Vesannon irtopakastuslaitos

Vesannon irtopakastuslaitosta esitteli kalastaja Pietari Puranen. Irtopakastuslaite on ensimmäinen julkisiin kalalaitoksiin sijoitettu spiraalipakastuslaite. Sen pakastuskapasiteetti on teoriassa 700 kg tunnissa, mutta todellisuudessa 4-500 kg tunnissa. Laite on ahkerassa käytössä syksyllä, jolloin se käy parhaimmillaan yli kuukauden yhtäjaksoisesti. Muuna aikana laite on vajaakäytöllä. Kalalaitoksella näimme myös muikkusaaliin lajittelua, joka tehtiin käsin.

Nurmeksen Kala Oy

Nurmeksen kalassa työskentelee kymmenkunta työntekijää, ja he jalostavat luonnonkalan lisäksi erityisesti kirjo-lohta. Kirjolohen korkea hinta on rasittanut tulosta, sillä korkeaa sisäänostohintaa he eivät voi siirtää sellaisenaan loppuasiakkaalle. Yrityksen nykyinen omistaja on Arvo Kokkonen Oy. Luonnonkalan osalta kuha on merkittävässä asemassa, mutta ainakin tällä vierailulla nähtiin laatikoissa myös Puruveden muikkua sekä silakkaa (EI Puruvedeltä!).

SISÄ-SUOMEN
KALATALOUSRYHMÄ

Sisä-Suomen kalatalousryhmä

Janne Ruokolainen

Kalatalousaktivaattori

+358 44 712 4209

janne.ruokolainen(at)paijanne-leader.fi

Osoite: c/o Päijänne-Leader ry; Meijeritie 1; 17200 Vääksy

www.paijanne-leader.fi/kalatalousryhma

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pohjois-Savon ELY-keskus

Puhelinvaihe: 0295 026 500

Käyntiosoite: Kallanranta 11, Kuopio

Postiosoite: PL 2000, 70101 Kuopio

www.ely-keskus.fi

Tekstit: Janne Ruokolainen

Kuvat ja taitto: Henna Pirkonen